

PİSA'DA BAŞARILI OLAN ÜLKELERİN EĞİTİM FİNANSMANININ ANALİZİ*

Necdet KONAN**, Remzi Burçin ÇETİN***, Büşra BOZANOĞLU****

Özet

Ülkeler eğitim sistemlerini iyileştirmek için diğer eğitim sistemleriyle karşılaştırma imkanı sağlayan uluslararası değer vermektedirler. Bu çabaların başında OECD tarafından gerçekleştirilen ve ülkemizin de katıldığı PISA yer almaktadır. Öte yandan eğitim ve ekonomi arasında doğrudan ve karşılıklı nedensellik ekseninde bir ilişki vardır. Bu ilişki uluslararası kurum ve kuruluşları harekete geçirmiş ve düzenli olarak konuya ilişkin istatistikler yayınlamaya teşvik etmektedir. Bu araştırmanın temel amacı PISA 2015'te en başarılı 10 ülke ile Türkiye'nin nüfus, kişi başı gayri safi milli hasıla, toplam kamu bütçesinin ne kadarının eğitime harcadığı ve öğrenci başına yaptığı harcamayı karşılaştırılmalı olarak incelemektir. Bu amaçla özellikle 2015 yılı PISA sonuçları baz alınmış olup diğer veriler için son 5 yılın göstergeleri kullanılmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden, durum çalışması olarak tasarlanmış ve araştırma verileri doküman analizi tekniği ile toplanmıştır. OECD, Birleşmiş Milletler, Dünya Bankası, Avrupa Birliği ve TÜİK gibi kurumlar tarafından yayınlanan PISA ve eğitim harcamaları verilerini içeren dokümanlar incelenerek PISA'da en başarılı 10 ülke ve Türkiye'ye ait veriler toplanmış ve araştırmanın amacı çerçevesinde analiz edilmiştir. İncelemeye alınan ülkelerin eğitim finansmanı göstergelerinin, PISA'da elde ettikleri başarıyı açıklar nitelikte olduğu ifade edilebilir. Ancak incelemeye tabi tutulan ülkeler arasında düşük gelir seviyesine sahip Vietnam örneğinde söz konusu ilişkiye farklı değişkenlerin de katıldığı ifade edilebilir.

Anahtar kelimeler : PISA, eğitim finansmanı, eğitim harcamaları

* Bu çalışma 6-8 Nisan 2017 tarihinde 1. Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

**Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya-Türkiye, necdet.konan@inonu.edu.tr, Orcid id: 0000-0001-6444-9745

*** Doktora Öğrencisi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya-Türkiye, burcincetin@gmail.com, Orcid id: 0000-0002-8363-7466

****Doktora Öğrencisi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya-Türkiye, bu-bozanoglu@hotmail.com, Orcid id: 0000-0003-2223-7853

ANALYZING EDUCATIONAL EXPENDITURES OF PISA'S TOP ACHIEVING COUNTRIES

Abstract

Many countries rely on attempts of international evaluation programs in order to polish their education systems and moreover to have a chance of comparing and contrasting with different countries' as well. One of the leading attempts for international evaluations is PISA by OECD in which Turkey also takes place. There can be a close connection between education and economy. This mutual and casual relationship has provoked different institutions to prepare and publish annual reports. Our main motivation for this study is to reveal population, GDP rates, education expenditures and PISA results of top ten achieving countries together with Turkey. Thus, the study has been designed with a qualitative approach and the necessary documents have been analyzed with regard to the main purpose. It can be stated that the prior indicators of education expenditures are capable of explaining why these countries are successful at PISA. However, it can also be stated that there are some other factors mediating Vietnam's case.

Key words: PISA, education finance, education expenditures

GİRİŞ

Bir ülkede üretilen eğitim hizmetinin nicel ve nitel düzeyi, eğitim için ayrılan maddi kaynaklar ve bunlarla sağlanabilen girdilerin niteliğine ve niceliğine, eğitim teknolojisine ve eğitim sisteminin yapı ve işleyişine bağlıdır (Güngör ve Göksu, 2013). Eğitim taşıdığı kendine özgü değerlerin ötesinde hem ait olduğu toplumsal sistemin ekonomik ve sosyal gelişmişlik düzeyine ilişkin göstergeleri barındırması hem de her ne kadar devlet ve özel sektörün ilgi alanına bölünmüş olsa da kamu eğitim harcamaları aracılığıyla geleceğe yönelik kestirimler yapılması açısından önem taşımaktadır (Huzvar ve Rigova, 2016). Bu sebeple aslında eğitim finansal boyutu içinde ele alındığında bir toplumun geleceğine yapılan en önemli yatırımlardan biridir; zira ancak ve ancak eğitim aracılığıyla toplumun, sistemin işleyen ve işlenen girdileri nitelikli çıktılara dönüştürülebilir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde eğitim, toplumun bir bütün olarak kalkınmasında bir araç olarak görüldüğünden eğitim finansmanı kamunun öncelikli sorumluluğu olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü eğitim yatırımları, insan sermayesine katkıda bulunan en önemli ekonomik aktörlerin başında gelmektedir (Huy, 2012). Buna bağlı olarak eğitim hizmetleri için yapılan harcamaların, gelirin yeniden dağılımında bir araç olması, iktisadi büyüme, kalkınma ve ekonomik istikrarın sağlanmasında fonksiyon üstlenmesi nedeniyle yatırım harcaması olarak da nitelendirilebilir (Arabacı, 2011). Bu sebeple eğitime yapılan finansman aktarımı ister kamusal ister özel sektör olsun nihai olarak içinde bulunduğu topluma artı değer yaratacaktır. Böylece kamu

ya da özel okul ayrımı yapmaksızın nitelikli bir eğitim sisteminin, o ülkenin refah seviyesini artıracığı ifade edilebilir.

Eğitimin bireysel ve toplumsal getirileri ile ilgili birçok araştırma yapılmakta ve bu çalışmaların büyük kısmında eğitimin hem bireysel hem de toplumsal gelişmeye katkıları tespit edilmekte; eğitimin maliyetlerinin üzerinde bir getirisi olduğu vurgulanarak beşeri sermaye yatırımlarının teşvik edilmesi önerilmektedir (Alpaydın, 2008). Diğer taraftan eğitim yalnızca akademik başarıdan ibaret olmadığı savından hareketle, eğitim olgusunun toplumsal yaşamdan, ekonomik konulara, gelecek vizyonu oluşturmaktan, nitelikli iş gücüne kadar uzanan geniş bağlamı içinde okul ve üst sistemlerinin yanı sıra ulusal ve uluslararası düzeyde çeşitli kurum, kuruluş, dernek, vakıf gibi farklı paydaşların eğitim üzerinde söz sahibi kılındığı anlaşılmaktadır. Özellikle küresellik olgusunun hızla yayıldığı günümüz dünyasında eğitim hakkında uluslararası ölçekli kurum ve kuruluşların çeşitli araştırmalar ve değerlendirmeler yapması ve raporlar yayınlaması giderek yaygınlaşmaktadır. Bu anlamda OECD, Birleşmiş Milletler ve Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşlar eğitim konusunda çeşitli etkinlikler gerçekleştiren küresel aktörlerin başında gelmektedir. Bu kuruluşların ve etkinliklerinin eğitim alanına ortak katkılarının ise eğitim göstergelerinden hareketle gelecek vizyonu oluşturma, eğitim politikalarını belirleme ve olası reformları veriye dayalı olarak gerçekleştirme şeklinde özetlenebilir. Dünya genelinde eğitim hizmetlerinin maliyeti hesaba katıldığında; eğitim reformlarının ve yatırımlarının etkili olup olmadığını, pek çok ülke katıldıkları uluslararası değerlendirme çalışmalarının sonuçlarına göre tayin etmekte ve yine bu sonuçlara göre eğitim sistemlerine yönelik dönüt sağlamaktadır (Çobanoğlu ve Kasapoğlu, 2010). PISA sonuçlarında belirgin değişikliklerin elde edilebilmesi için eğitimdeki niceliksel değişiklikleri niteliksel değişikliklerin takip etmesi gerektiği ileri sürülebilir (Çelen, Çelik ve Seferoğlu, 2011). Bu bağlamda PISA değerlendirmeleri ülkelerin eğitim politikalarına yön veren bir veri kaynağı olarak kabul edilebilir.

Eğitimin diğer alanlarla olan ilişkisi göz önüne alındığında özellikle eğitim ve ekonomi kavramlarının birbirine ciddi anlamda katkıda bulunduğu ifade edilebilir. Bu bağlamda ülkelerin gayrisafi milli hasılları ve kişi başına düşen ekonomik girdi ve çıktılarının eğitim ile bir şekilde ilişkilendirilebileceği söylenebilir. Bu anlamda ekonomik kaynaklı bir kuruluş olan OECD tarafından yapılan ve 2015 yılı verilerini içeren PISA sonuçları katılımcı ülkelerin eğitim sistemlerinin bir analizi şeklinde yorumlanmaktadır. Buna göre PISA sonuçları ile eğitim sistemlerinin analizi yapılabileceği gibi benzer şekilde katılımcı ülkelerin ekonomik durumlarının da bu sonuçlarla ilişkilendirilmesi mümkündür. Eğitim ve ekonomi ilişkisinden hareketle PISA sonuçları göz önüne alınarak katılımcı ülkelerin eğitim harcamalarının irdelenmesi faydalı

olacaktır. Buna göre bu araştırmanın temel amacı PISA 2015'te en başarılı 10 ülke ile Türkiye'nin nüfus, kişi başı gayri safi milli hasıla, toplam kamu bütçesinin ne kadarının eğitime harcadığı ve öğrenci başına yaptığı harcamayı karşılaştırılmalı olarak incelemektir. Buna göre PISA 2015 değerlendirme sonuçları incelenerek Singapur, Hong Kong (Çin), Macoa (Çin), Taipei (Çin), Japonya, Güney Kore, Estonya, Kanada, Finlandiya, Slovenya, Vietnam, Yeni Zelanda ve Avusturalya'ya ait veriler derlenmiştir. Bu amaçla özellikle son PISA sonuçları veri olarak alınmış olup diğer veriler için son 5 yılın göstergeleri kullanılmıştır. Böylece eğitim harcamalarının ve PISA başarısının ilişkisi belirlenmeye çalışılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmada bilimsel araştırma yöntemlerinden nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel yöntemler, nicel araştırma yöntemlerinden farklı bir bilimsel araştırma yaklaşımı gösterir. İkisinin de süreçleri benzer olmasına rağmen, nitel yöntemler metin ve imgesel verilere dayanır ve veri analizinde özgün adımlara ve farklı desenlere sahiptir (Creswell, 2016). Bu kapsamda araştırma nitel yöntem anlayışıyla bir durum çalışması deseni gerçekleştirilmiştir. Nitel durum çalışmaları da, diğer nitel araştırma türlerinde olduğu gibi anlam ve anlayış arayışı içinde olup, bu çalışmalarda birincil veri toplama ve analiz aracı araştırmacının kendisidir (Merriam, 2013). Analiz biriminden bağımsız olarak nitel bir durum çalışması, birimi kendi bağlamında derinlemesine, bütünlemesine ve detaylıca açıklamaya çalışır (Patton, 2014). Durum; kişi, grup, organizasyon, aktivite, süreç veya bir olaydan oluşan sınırları tanımlanabilen bir sistemdir. Bu sistem için durum çalışmalarında veri toplamak için birçok yöntem ve kaynak kullanılabilir; örneğin veriler dokümanlardan, detaylı röportajlardan, test sonuçlarından veya arşiv kayıtlarından toplanabilir (Christensen, Johnson ve Turner, 2015). Araştırma verileri ilgili durumu açığa çıkarmak ve detaylarını ortaya koymak amacıyla doküman analizi tekniği ile toplanmıştır. Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırma süresince, araştırmacı nitel dokümanlar toplayabilir. Bunlar umumi dokümanlar (gazete, toplantı tutanakları veya resmi raporlar) veya özel dokümanlar (kişisel günlükler, mektuplar, anı defteri) olabilir (Creswell, 2016). Dokümanlar, araştırmacı tarafından sadece derlenmez aynı zamanda yorumlanarak araştırma problemine uygun veriyi sağlayacak şekilde yeniden yaratılır (Baş ve Akturan, 2017). Araştırmanın temel amacı doğrultusunda OECD, Birleşmiş Milletler, Dünya Bankası, Avrupa Birliği ve TÜİK gibi kurumlar tarafından yayınlanan PISA ve eğitim harcamaları verilerini içeren dokümanlar, akademik çalışmalar

ve alan yazın incelenerek en başarılı 10 ülke ve Türkiye'ye ait veriler toplanmış ve araştırmanın temel amacı çerçevesinde betimsel olarak analiz edilmiştir. Verilerin toplanması ve analizi iki farklı araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiş ve kodlayıcılar arası güvenilirlik tekniği ile araştırmanın geçerlik ve güvenilirliği sağlanmıştır. Ayrıca doküman analizi tekniği ile ulaşılan verilerin dilimize uyarlanması alana hakim bir dil uzmanından görüş alınmıştır. Bu anlamda toplanan veriler betimsel olarak analiz edilmiş ve araştırmanın genel amacı çerçevesinde yorumlanmıştır. Ulaşılan verilerin daha iyi anlaşılabilmesi için gerekli görülen durumlarda bu veriler tablolar biçiminde düzenlenmiştir. Çalışma bu yönüyle, var olan durumu olduğu gibi ortaya çıkarmayı amaçladığından, "nedir?" sorusuna yanıt aradığından betimsel bir araştırmadır.

BULGULAR

OECD tarafından gerçekleştirilen PISA 2015 değerlendirme sonuçları göz önüne alındığında en başarılı on ülke sıralamasında Çin'in, 3 farklı eyaletiyle sıralamaya girdiği anlaşılmaktadır. Buna göre en başarılı 12 ülke/eyalet sıralamaya alınmış ve bu sıralama tablo-1'de verilmiştir.

Tablo 1.PISA 2015 değerlendirmelerinde en başarılı ülke/ekonomiler¹

	Matematik	Fen Bilimleri	Okuma Becerileri
OECD Ortalaması	490	493	493
1. Singapur	564	Singapur	556
2. Hong Kong	548	Japonya	538
3. Macao Çin	544	Estonya	534
4. Taipei Çin	542	Taipei Çin	532
5. Japonya	532	Finlandiya	531
6. Güney Kore	524	Macao Çin	529
7. Estonya	520	Kanada	528
8. Kanada	516	Vietnam	525
9. Finlandiya	511	Hong Kong	523
10. Slovenya	510	Güney Kore	516
11. Vietnam	495	Yeni Zelanda	513
12. Yeni Zelanda	495	Slovenya	513
Türkiye	420	Türkiye	425

Tablo 1'de görüldüğü üzere PISA 2015 değerlendirmesinde en başarılı ülkeler sıralamasında özellikle Uzak Doğu ülkelerinin ciddi bir paya sahip olduğu ifade edilebilir. Öte yandan bir ülke olarak PISA'ya katılmamasına rağmen

¹ Çin bir ülke olarak PISA 2015 Değerlendirme katılmamasına rağmen eyaletler bazında katılım sağlamıştır

eyaletler bazında katılım sağlayan Çin'in üç eyaletinin birden bu sıralamada yer alması ise ayrıca dikkat çekmektedir. Bu sıralama dikkate alınarak ülkelerin kişi başı gayrisafi milli hasılları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. PISA 2015 değerlendirmesinde en başarılı 10 ülke/ekonomünün kişi başı gayri safi milli hasılları

	Ülke/Ekonomi	Nüfus ¹	Kişi Başı GSMH ² (\$)
1.	Singapur	5,604.000	53.053
2.	Hong Kong	7,288.000	42.963
3.	Macao Çin	588.000	96.148
4.	Taipei Çin	23,519.518	47.790
5.	Japonya	126,573.000	37.304
6.	Güney Kore	25,155.000	37.948
7.	Estonya	1,313.000	17.896
8.	Kanada	35,940.000	42.319
9.	Finlandiya	5,503.000	43.492
10.	Slovenya	2,068.000	21.369
11.	Vietnam	93,448.000	2.164
12.	Yeni Zelanda	4,529.000	38.065
	Türkiye	78,666.000	9.316

Tablo 2'de verilen kişi başı gayri safi milli hasıla miktarları, ülke/ekonomilerin nüfusu ile birlikte ele alındığında iki önemli husus dikkat çekmektedir. Bunlardan birincisi en düşük kişi başı gayrisafi milli hasılaya sahip Vietnam'ın en yüksek nüfus sayılarından birine sahip olduğu, ancak buna rağmen PISA 2015 değerlendirmesinde oldukça başarılı olmasıdır. İkinci önemli husus ise nüfus açısından Türkiye'nin ciddi bir potansiyele sahip olmasıdır, zira Türkiye 78 milyon geçen bir nüfus ile yalnızca Japonya ve Vietnam'ın gerisindeyken aynı durumun ekonomik göstergelere yansımadağı ifade edilebilir. Aşağıda tablo 3'te PISA 2015 değerlendirmelerinde en başarılı olan 10 ülke ve ekonomilerin kamu eğitim harcamalarına ilişkin verileri verilmiştir.

Tablo 3. PISA 2015 değerlendirmelerinde en başarılı olan 10 ülke ve ekonomünün kamu eğitim harcamalarının gayrisafi milli hasılaya oranı (GMH %)

	Ülke/Ekonomi	Kamu Eğitim Harcamaları %
1.	Singapur	2,9
2.	Hong Kong	3,8
3.	Macao Çin	2,03

¹ UN, KeyFindings, World Population

² IMF, World Economic Outlook Database, October 2016

4.	Taipei Çin	3,67
5.	Japonya	3,8
6.	Güney Kore	5
7.	Estonya	5,2
8.	Kanada	5,3
9.	Finlandiya	6,8
10.	Slovenya	5,7
11.	Vietnam	6,3
12.	Yeni Zelanda	7,4
	Türkiye	2,9

(Kaynak: UNDP, 2015: Human Development Report 2015)

Tablo 3'te verilen bilgiler ışığında en yüksek kamu eğitim harcamaları / GMH oranının sırasıyla Yeni Zelanda, Finlandiya ve Vietnam olduğu en düşük oranın ise Macao-Çin, Singapur ve Türkiye olduğu ifade edilebilir. Karşılaştırılmaya tabi tutulan ülke/ekonomilerin ekonomik büyüklükleri göz önüne alındığında ortaya çıkan dağılımın yanıltıcı olduğu ifade edilebilir. Buna göre eğitime yapılan kamu harcamalarının yüzdelik dağılımının aynı olduğu Singapur ve Türkiye (%2.9) örneğinde iki ülkenin ekonomik büyüklükleri göz önüne alındığında Singapur'un kamu eğitim harcamalarının Türkiye'nin neredeyse altı katı fazla bir büyüklüğe sahip olduğu anlaşılmaktadır. Eğitim harcamalarının öğrenci başarısı üzerinde doğrudan etkili olup olmadığına karar verebilmek için sıralamaya giren ülkelerin öğrenci başına ne kadar harcadığına ilişkin veriler tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. PISA 2015 değerlendirmelerinde en başarılı olan 10 ülke ve ekonominin öğrenci başına eğitim harcamaları (\$)

	Ülke/Ekonomi	Öğrenci Başına Yapılan Harcama
1.	Singapur	5010
2.	Hong Kong	5710
3.	Macao Çin	3874
4.	Taipei Çin	5893
5.	Japonya	8663
6.	Güney Kore	6888
7.	Estonya	4935
8.	Kanada	12070
9.	Finlandiya	10325
10.	Slovenya	6691
11.	Vietnam	398
12.	Yeni Zelanda	7273
	Türkiye	1440

(Kaynak: UNESCO, Dataset for Education, 2016)

Tablo 4’de yer alan bilgiler ışığında ülke/ekonomilerin öğrenci başına yaptıkları eğitim harcamalarıyla başarılı olmaları arasında bir ilişki söz edilebilir. Buna göre öğrenci başına en yüksek eğitim harcaması yapan ülkeler Kanada ve Finlandiya iken, en düşük harcama yapanlar ise Vietnam ve Türkiye’dir. Ancak Vietnam örneği burada genel durumun aksine bir başarı seviyesindedir. Diğer taraftan en yüksek gayri safi milli hasıla oranını eğitime harcayan ülke Yeni Zelanda olup, Vietnam gibi düşük gelir düzeyli ülkenin gerisinde kalmıştır. Ülkelerin eğitim harcamalarında meydana gelen artış, doğrudan akademik başarı olarak değerlendirmelere yansımamakta, ancak PISA ve benzeri değerlendirme programları eğitim yatırımlarını farklı değişkenler uyarınca ele alarak eğitim politikalarının şekillenmesine yardımcı olmaktadır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

PISA 2015’te en başarılı 10 ülke/ekonomi ile Türkiye’nin, kişi başı gayri safi milli hasılları, kamu eğitim harcamaları ve öğrenci başına yaptığı eğitim harcamalarını karşılaştırılmalı olarak incelemek amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada, PISA değerlendirmelerinde ortalamaların üzerinde başarıya sahip ülke/ekonomilerin ekonomik durum ve finansman stratejileriyle eğitim sistemlerinin başarıları arasında bir ilişkinin varlığından söz edilebilir.

Eğitim, pek çok ekonomist, araştırmacı ve eğitimci tarafından insan kaynakları yatırım aracı olarak değerlendirilmekle beraber (Chandra, 2010), eğitim ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin yönü farklı değişkenlerce belirlenmektedir (Blankenau, Simpson ve Tomljanovich, 2007). Buna göre beklenildiği gibi eğitim, nitelikli insan kaynağının oluşmasında, iktisadi büyüme ve kalkınmanın sağlanmasında, ülkenin rekabet gücünün artmasında, ülkenin ve bireyin refah seviyesinin yükselmesinde, ülkede adil gelir dağılımının meydana gelmesinde, toplumun çevre bilincinin artmasında, demokratik sosyal hukuk düzeni için ilerlemeler kaydedilmesinde ve birçok alanda etkisi olan önemli bir faktördür (Pamuk ve Bektaş, 2014). Günümüz toplumlarının bilgi ekonomisi aşamasına geçmiş olması ve bu aşamaya geçişte eğitimin üstlendiği rol, gelişmiş ve gelişmekte olan tüm ülkeleri eğitim harcamalarını artırma konusunda teşvik eden önemli bir faktördür (Çalışkan, Karabacak ve Meçik, 2013). Eğitime ayrılan ekonomik payı bir gider olarak algılamak yerine toplumların geleceğine yapılan bir yatırım olarak görülmesi, böylece eğitim finansmanının strateji belirleme çabalarıyla birlikte ele alınması gerekmektedir.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgulardan hareketle PISA’da en başarılı ülke/ekonomi sıralamasında ülkelerin GSMH, eğitime ayrılan toplam bütçe oranı ve öğrenci başına yapılan harcamanın PISA başarısının önemli etmenlerinden biri olduğu ileri sürülebilir. Türkiye son yıllarda eğitime ayırdığı

bütçeyi artırmış olsa da bu oranının henüz uluslararası düzeyde kaliteye yansımadağı söylenebilir. Diğer taraftan Vietnam örneğinde olduğu gibi salt ekonomik bir refahın ötesinde eğitimde kalitenin diğer başka değişkenlerle olan ilişkisi de göz ardı edilmemelidir.

Tüm bu sonuçlar içinde en dikkat çeken durum gerek büyük bir nüfusa sahip, gerekse iktisadi anlamda diğer ülke/ekonomilerin gerisinde kalan Vietnam'ın, dünya ekonomi ve eğitim politikalarına yön veren pek çok ülke/ekonominin çok daha önüne geçmeyi başarmış olmasıdır. Vietnam örneğinde yaşanan bu ikilem farklı bakış açılarıyla değerlendirilmektedir. Pholphirul (2016) PISA başarısının temelinde okul öncesi eğitimin yattığına dikkat çekerek; eğitim kaynaklarının özellikle okul öncesi eğitimden başlanarak dağıtılması gerektiğini ifade etmektedir. Vietnam örneğinde eğitime ayrılan finansmanın okul öncesi eğitimden başlanarak özellikle okullaşma oranlarına katkı sağladığı ifade edilebilir. Toplumun düşük gelir tuzağından kurtulma reçetesini bizzat eğitime mal etmesi, Vietnam'da eğitime verilen değer ve beklentilerin yükselmesine, böylece sağlanan motivasyonun dar bir bütçeye rağmen başarılı sonuçlar aldığı ifade edilebilir (Nguyen, Grote ve Nguyen, 2017). Bir başka ifadeyle Vietnam halkının eğitime yüklediği anlam da sonucun şaşırtıcı olmasına katkı sağlamış olabilir.

Araştırma bulgularından hareketle ulaşılan bir başka sonuç ise Türkiye'nin ciddi bir potansiyele sahip olmasıdır, zira Türkiye 78 milyon geçen bir nüfus ile yalnızca Japonya ve Vietnam'ın gerisindeyken aynı durumun ekonomik göstergelere yansımadağı ifade edilebilir. Bu anlamda Türkiye eğitim sisteminin oldukça dinamik bir potansiyeli olduğu ancak ekonomi ve eğitim politikalarının böylesine büyük bir sistemi etkili kılabilecek oranda henüz yapılandırılmadağı ifade edilebilir. Kamu kesimi büyüklüğünü belirleyen en önemli değişkenlerden biri kamu harcamalarıdır (Oktayer ve Susam, 2008); ancak Türkiye ekonomisinde büyüme ile eğitim yatırımları arasında karşılıklı (çift yönlü) bir nedensellik ilişkisi bulunmamaktadır (Afşar, 2009). Kamu bütçesinin ne kadarının eğitime ayrıldığı bir gösterge niteliğinde ele alınabilir; ancak bir strateji belirleme aracı olarak kullanılması pek mümkün görünmemektedir. Tam da bu hususta PISA sonuçları, eğitime ne kadar çok kaynağın ayrıldığından ziyade bu kaynağın nasıl kullanıldığı noktasına dikkatleri çekmektedir (DarlingHammond, 2014; Haddad, Freguglia ve Gomez, 2016). Okulun etkili kılınması, dolayısıyla öğrencilerin beklenen düzeyde akademik, sosyal, kültürel ve sportif başarı elde etmesi ancak öğrenci, veli ve öğretmenlerin mutlu kılınmasıyla mümkündür (Kim, 2016). Buna göre, PISA gibi uluslararası değerlendirme programlarının daha dikkatlice ele alınması ve gelecek vizyonu oluşturulmasında göz önünde bulundurulması önem taşımaktadır.

Araştırma kapsamında ulaşılan bir başka sonuç ise en yüksek kamu eğitim harcamaları / GMH oranının sırasıyla Yeni Zelanda, Finlandiya ve Vietnam olduğu en düşük oranın ise Macao-Çin, Singapur ve Türkiye olduğu şeklindedir. Karşılaştırılmaya tabi tutulan ülke/ekonomilerin ekonomik büyüklükleri göz önüne alındığında ortaya çıkan dağılımın yanıtıcı olabileceği ifade edilebilir. Bu sebeple öğrenci başına yapılan kamu eğitim harcamaları göz önüne alınmış ve Vietnam örneği hariç tüm ülkelerde yapılan eğitim harcaması arttıkça, akademik anlamda da bir başarı artışının gündeme geldiği ifade edilebilir. Kamu harcamaları içinde eğitime ayrılan pay kısa vadede geri bildirim sağlamaması ve toplumun özellikle siyasi iradeyi, kısa vadede eğitim politikaları bağlamında eleştirmemesi nedeniyle, hep tartışma konusu olmuştur ve eğitim harcamalarının büyüklüğü ve dağılımı siyasi iradenin seçimine bırakılmış hassas bir konu olarak günümüze kadar gelmiştir (Kleider, Röth ve Garritzmann, 2017). Diğer taraftan gelir dağılımındaki eşitsizlik ve yoksullukla mücadelede ekonomistlerin tercihi, eğitim yatırımlarının artırılması yönündedir (Tsaurai, 2018). Böylece her ne kadar kısa vadede geri bildirim sağlama konusunda eğitim yatırımlarının dezavantajları bulunsa da toplumun refah seviyesinin artırılmasında ve bunun kalıcı hale getirilmesinde, eğitim harcamalarının artırılmasının son derece akılcı ve yerinde bir strateji olduğu ifade edilebilir.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular ve ulaşılan sonuçlar ışığında şu öneriler geliştirilmiştir;

1. Eğitim harcamalarının bir yatırım aracı olarak eğitim sistemini geliştirmeye yönelik bir anlayışla ele alınması gerekmektedir.
2. Vietnam örneğini göz önüne alarak eğitim sistemimizi daha nitelikli hale getirmek için öncelikle sistemin girdisi konumunda olan öğretmen, yönetici ve diğer tüm okul paydaşlarının niteliğinin artırılması önerilebilir.
3. Eğitimi toplumun geleceğine yönelik bir yatırım alanı olarak kabul etmek ve özellikle toplumsal anlamda refahın artırılması ve fırsat eşitliğinin sağlanması adına kamu harcamalarının mümkün olduğunca çok miktarının eğitime ayrılması sağlanmalıdır.
4. PISA gibi uluslararası değerlendirmelerin çıktıları eğitim sistemimize yön verecek stratejilere dönüştürülmeli ve veriye dayalı reform girişimleri planlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Afşar, M. (2009). Türkiye’de eğitim yatırımları ve ekonomik büyüme ilişkisi. *Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 85-98.
- Alpaydın, Y. (2008). Türkiye’de yoksulluk ve eğitim ilişkileri. *İLEM Yıllık*, 3(3), 49-64.
- Arabacı, İ. B. (2011). Türkiye’de ve OECD ülkelerinde eğitim harcamaları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 35(35), 100-112.
- Baş, T., & Akturan, U. (2017). *Sosyal bilimlerde bilgisayar destekli nitel araştırma yöntemleri* (3. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Blankenau, W. F., Simpson, N. B., & Tomljanovich, M. (2007). Public education expenditures, taxation, and growth: Linking data to theory. *American Economic Review*, 97(2), 393-397.
- Chandra, A. (2010), Does Government expenditure on education promote economic growth? An econometric analysis, *MPRA Paper*, University Library of Munich, Germany, <https://EconPapers.repec.org/RePEc:pra:mprapa:25480>.
- Christensen, L. B., Johnson, R. B., & Turner, L. A. (2015). *Araştırma yöntemleri desen ve analiz* (Çev. Ed.: A. Aypay). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Creswell, J. W. (2016). *Araştırma deseni: Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. (Çev. Ed.: S. B. Demir), Ankara: Eğiten Kitap.
- Creswell, J. W. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (Çev. Ed.: S.B. Demir & M. Bütün) Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çalışkan, Ş., Karabacak, M., ve Meçik, O. (2013). Türkiye’de eğitim-ekonomik büyüme ilişkisi: 1923-2011 (Kantitatif bir yaklaşım). *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 11(21), 29-48.
- Çelen, F. K., Çelik, A., ve Seferoğlu, S. S. (2011). Türk eğitim sistemi ve PISA sonuçları. XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, 2 - 4 Şubat 2011 İnönü Üniversitesi, Malatya
- Çobanoğlu, R. ve Kasapoğlu, K. (2010). PISA’da Fin başarısının nedenleri ve nasılları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(39), 121-131.
- Darling-Hammond, Linda, (2014). What can PISA tell us about U.S. education policy?, *New England Journal of Public Policy*, 26(1), 1-15.
- Güngör, G., ve Göksu, A. (2013). Türkiye’de eğitimin finansmanı ve ülkelerarası bir karşılaştırma. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(1), 59-72.
- Haddad, M. A., Freguglia, R., & Gomes, C. (2017). Public spending and quality of education in Brazil. *The Journal of Development Studies*, 53(10), 1679-1696.
- Huy, V. Q. (2012). Determinants of educational expenditure in Vietnam. *International Journal of Applied Economics*, 9(1), 59-72.

- Huzvar, M. & Rigova, Z. (2016). Efficiency of education expenditure in OECD countries, *19th Applications of Mathematics and Statistics in Economics – AMSE 2016*
- IMF, World Economic Outlook Database, October 2016, <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2016/02/weodata/weorept.aspx?pr.x=37&pr.y=16&sy=2016&ey=2017&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&c=196%2C156%2C924%2C939%2C576%2C961%2C172%2C186%2C158%2C542%2C582&s=NGDPDPC&grp=0&a=>, adresinden 12.03.2017 tarihinde erişilmiştir.
- Kim, Y. C. (2016). PISA, Korean students' world-class achievements and darkside of Korean schooling. *Shadow Education and the Curriculum and Culture of Schooling in South Korea* (pp. 1-13). Palgrave Macmillan US.
- Kleider, H., Röth, L., & Garritzmann, J. L. (2018). Ideological alignment and the distribution of public expenditures. *West European Politics*, 41(3), 779-802.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. Çev. Ed.: S. Turan, Ankara: Nobel.
- Nguyen, D. L., Grote, U., & Nguyen, T. T. (2017). Migration and rural household expenditures: A case study from Vietnam. *Economic Analysis and Policy*, 56, 163-175.
- Oktayer, N., & Susam, N. (2008). Kamu harcamaları-ekonomik büyüme ilişkisi: 1970-2005 yılları Türkiye örneği. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 22(1), 145-164.
- Pamuk, M., ve Bektaş, H. (2014). Türkiye'de eğitim harcamaları ve ekonomik büyüme arasındaki ilişki: ARDL sınır testi yaklaşımı. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*. 2(2), 77-90.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme* (Çev.: M. Bütün ve SB Demir). Ankara: Pegem Akademi.
- Pholphirul, P. (2016). Pre-primary education and long-term education performance Evidence from Programme for International Student Assessment (PISA) Thailand. *Journal of Early Childhood Research*, 1476718X15616834.
- Tsaurai, K. (2018). Is the complementarity between education and financial development a panacea for poverty reduction?. *The Journal of Developing Areas*, 52(4), 227-248.
- TÜİK, (2017), Yurtiçi Gayrisafi Milli Hasıla, http://www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=2218 adresinden 12.03.2017 tarihinde erişilmiştir.
- UN, Key Findings World Population, https://esa.un.org/unpd/wpp/publications/files/key_findings_wpp_2015.pdf adresinden 12.03.2017 tarihinde erişilmiştir.

- UNDP.,(2015), Human Development Report, http://hdr.undp.org/sites/default/files/2015_human_development_report.pdf adresinden 12.03.2017 tarihinde erişilmiştir.
- UNESCO, (2016) Dataset For Education, Government expenditure per student in constant US \$, <http://data.uis.unesco.org/?queryid=181#> adresinden 12.03.2017 tarihinde erişilmiştir.
- Yıldırım, A.,& Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (9. Genişletilmiş Baskı) Ankara: Seçkin Yayınevi.

Extended Abstract

It can be stated that many stakeholders have things to say on education and some of them have internationally proved effect in creating future vision and identifying educational policies. So the fact that education is drawing different stakeholders' attention is important for its own sake and this, carrying education much beyond its original meaning, leads us to define different variables in identifying education policies. It is thought that there are neo-liberal economy policies, being run for 25 years, behind the transformations on education such as information society, information economy, information technologies, education reform, governance, performance measures, lifelong learning, learning society, e-learning. This so called transformation process has not been ended yet and thus such discussions; on human development index and gross domestic product per capita by means of educational context considering its social responsibilities, will go on some more. Education is important because it's both including economic and social indicators and despite being divided in two as state and private, helping us to estimate for future via expenditure rates. Therefore, education, considering its financial context, is one of the most valuable investments for the future of a society; however it is only possible to transform both processor and processed input into qualified outputs by means of education. So education expenditures can be regarded as investment because of the fact that these are means for redistributing income, financial growing, development and maintaining economic stability as well. Thus whether its source is state or private, the expenditure on education will certainly contribute to the society; and it can be stated that without distinguishing state or private a qualified education system will increase the overall level of welfare. Our main motivation for this study is to compare and contrast population, GDP per capita, proper rate of education in total state budget, and educational expenses per student within 10 top performing countries in PISA and Turkey. The latest published PISA results and available economic data for the last 5 years are taken into account for this research; then we have tried to identify the possible relationship between educational expenses and PISA results. So the study was designed with a qualitative understanding through a case study. In case studies, as in other qualitative researches, the primary source for collecting and analyzing data is the researcher, himself. In order to compare and contrast top ten achieving countries with Turkey, GDP per capita, state education spending rates and education expenditure per students are all examined. It can be stated that especially Far Eastern countries have a great place in top achieving countries prior to PISA 2015 results. On the other hand, although China doesn't officially take place in PISA evaluations, 3 of her states are among those top achieving.

The highest rates for education expenditure are in New Zealand, Finland and Vietnam, while the lowest ones are in Macao-China, Singapore and Turkey. But when we consider those countries' financial capacity, these results do not reflect the real situation. For example, despite the fact that both Turkey and Singapore's expenditure rates are the same (% 2.9), due to the Singapore's economic power, her education expenditure (% 2.9) is six times larger than that of Turkey. However, in order to reveal the possible relation between academic success and education expenditure, how much is spent per student in these countries is examined. The highest amounts for expenditure per student are in Canada and Finland while the lowest are in Vietnam and Turkey. The results of this study revealed that there is a close connection between the PISA success and education expenditure. So that it can be said that considering international indicators such as PISA results in building future strategies and education policies are important. One of the leading factors determining the size of public sector is education expenditure; however there is not valid causal relationship between economic growing and education investment in Turkey. How much of public budget is spent for education can be taken as an indicator but cannot be used as a strategy builder. Thus PISA results has drawn our attention to how the sources are used in education systems rather than how much of the budget is used. Making schools effective, so students' being successful enough in academic, social, cultural and sportive fields, can only be possible by means of making students, teachers and parents happier.

So that it can be said that considering international indicators such as PISA results in building future strategies and education policies are important.

Finally, these are suggested based on the main findings of this study;

1. Education expenditures should be taken as means of investment and thus should be considered to improve education system.
2. Considering Vietnam case, it can be suggested that in order to make our education much more qualified, primarily the inputs' (teachers, managers and other school related stakeholders) qualifications should be raised.
3. To increase social welfare and maintain social equality, a great deal of public sources as much as possible should be allocated to education.
4. International indicators such as PISA results should be used as strategies to realize data-based reforms.